

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
W 2013 R.

Badanie budżetów gospodarstw domowych pełni ważną rolę w analizach poziomu życia ludności (również na poziomie województwa); jest jedynym źródłem informacji o dochodach, wydatkach, spożyciu ilościowym żywności oraz o wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałe użytkowania. Badanie prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia (z określoną precyzją) uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju. Prezentowane w opracowaniu wyniki z badania ustalono na podstawie oświadczeń osób biorących w nim udział.

Podstawową kategorią ekonomiczną – mającą decydujący wpływ na warunki życia gospodarstwa domowego – jest dochód rozporządzalny, który przeznaczany jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

* * *

Dochód rozporządzalny jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i świadczeń pomocy społecznej), o podatki od dochodów i własności płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź działalności gospodarczej na własny rachunek) oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności. Składają się na niego:

- dochód z pracy najemnej,
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie,
- dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, z wykonywania wolnego zawodu,
- dochód z tytułu własności,
- dochód z wynajmu nieruchomości,
- świadczenia z ubezpieczeń społecznych,
- świadczenia pomocy społecznej,
- pozostały dochód (w tym dary i alimenty).

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności rolniczej bądź działalności gospodarczej na własny rachunek). Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, lekarstwa), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki składają się z:

- darów przekazanych innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym,
- niektórych podatków, w tym podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości, opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu,
- zaliczek na podatek od dochodów osobistych oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych samodzielnie przez podatnika,
- pozostałych rodzajów wydatków nieprzeznaczonych bezpośrednio na cele konsumpcyjne, w tym strat pieniężnych, odszkodowań za wyrządzone szkody.

Spożycie artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne). Za moment spożycia artykułów żywnościowych przyjmuje się moment ich pozyskania przez gospodarstwo domowe.

DOCHODY I WYDATKI

W 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim badanie budżetów objęło 1930 gospodarstw domowych, w których w analizowanym roku było przeciętnie 2,81 osoby, tj. średnio o 0,05 osoby więcej niż w kraju.

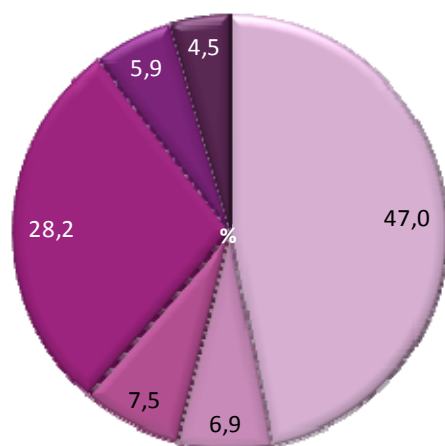
TABL. 1. Gospodarstwa domowe

WYSZCZEGÓLNIENIE		Kraj	Kujawsko-Pomorskie	Polska = 100
Liczba zbadanych gospodarstw domowych	2013	37181	1930	5,2
	2012	37427	1949	5,2
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2013	2,76	2,81	101,8
	2012	2,81	2,84	101,1
w tym:				
pracujących	2013	1,08	1,02	94,4
	2012	1,11	1,02	91,9
pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych	2013	0,79	0,90	113,9
	2012	0,80	0,91	113,8
w tym emerytury lub renty	2013	0,67	0,69	103,0
	2012	0,68	0,71	104,4
pozostających na utrzymaniu	2013	0,82	0,81	98,8
	2012	0,83	0,82	98,8

Przeciętne gospodarstwo domowe rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 1169,40 zł/osobę. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie kujawsko-pomorskim był niższy od notowanego w kraju o 129,67 zł, tj. o 10,0%. W ujęciu nominalnym był on o 3,1% wyższy (o 35,43 zł) od poziomu dochodu sprzed roku. Najbardziej (w ujęciu kwotowym) wzrósł dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie – o 31,69 zł (o 64,2%). Odnotowano również wzrost dochodów z pozostałych świadczeń – o 12,40 zł (o 22,1%) oraz ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 4,43 zł (o 1,4%). Zmniejszyły się dochody z pracy najemnej – o 9,80 zł

(o 1,8%) oraz z pracy na własny rachunek – o 3,26 zł (o 3,6%).

Struktura dochodu rozporzadzalnego w 2013 r.

Dochód:

- z pracy najemnej
- z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie
- z pracy na własny rachunek
- ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych
- ze świadczeń pozostałych
- z innych źródeł

Dochód rozporzadzalny gospodarstwa domowego w największym stopniu tworzy dochód z pracy najemnej – w 2013 r. ich udział w dochodzie rozporzadzalnym wyniósł w województwie kujawsko-pomorskim 47,0% (w kraju 53,1%) oraz dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 28,2% (w kraju 25,7%). W porównaniu z dochodami gospodarstw domowych osiągniętymi w 2012 r. zwiększył się udział dochodów z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (wzrost o 2,5 p.proc.) oraz ze świadczeń pozostałych (o 1,0 p.proc.), a zmniejszył się udział dochodów z pracy najemnej (o 2,3 p.proc.), z pracy na własny rachunek (o 0,6 p.proc.) oraz ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (o 0,5 p.proc.).

Udział dochodów z pracy na rachunek własny był w województwie kujawsko-pomorskim o 1,1 p.proc. niższy niż w kraju i wyniósł 7,5%, z gospodarstw indywidualnych w rolnictwie o 2,5 p.proc. wyższy niż w kraju i wyniósł 6,9%, ze świadczeń pozostałych również o 2,5 p.proc. wyższy niż w kraju i wyniósł 5,9%.

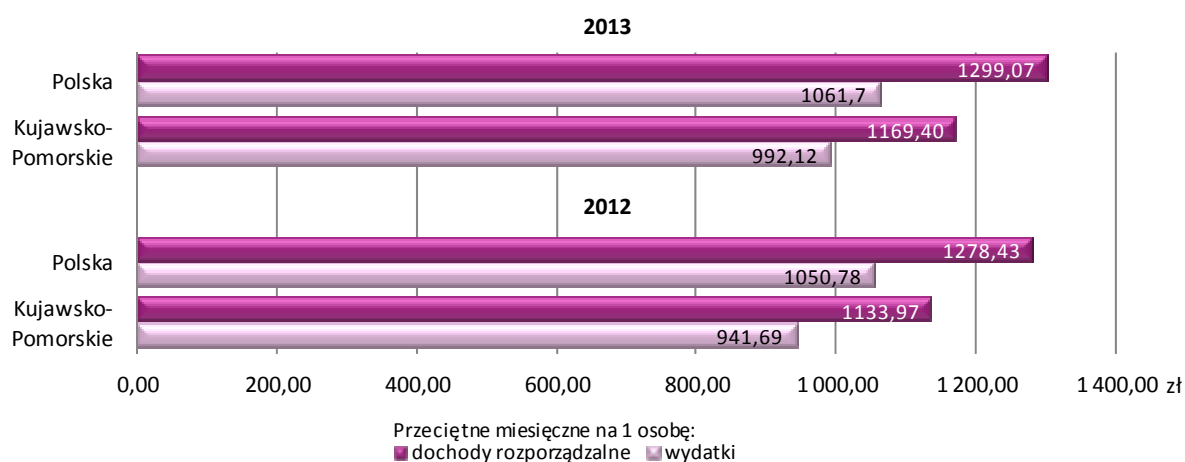
Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa wyniósł w 2013 r. średnio 1128,14 zł, co oznacza wzrost o 32,77 zł (o 3,0%) w stosunku do 2012 r. i był niższy niż w kraju o 126,75 zł (o 10,1%).

TABL. 2. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2013 r.

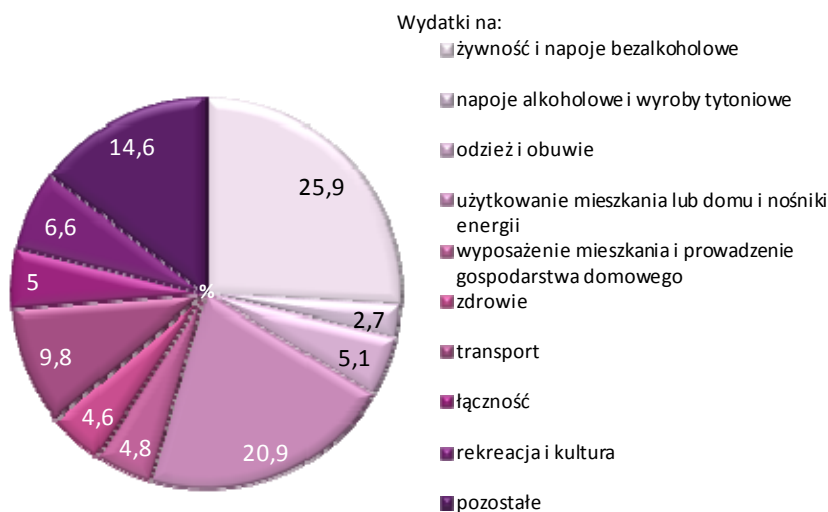
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2012=100	w złotych	Polska=100	2012=100
Ogółem	1299,07	101,6	1169,40	90,0	103,1
w tym dochód do dyspozycji	1254,89	101,8	1128,14	89,9	103,0
w tym:					
z pracy najemnej	690,32	100,7	549,11	79,5	98,2
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	57,24	108,3	81,06	141,6	164,2
z pracy na własny rachunek	111,81	103,1	88,06	78,8	96,4
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	333,44	101,9	329,55	98,8	101,4
ze świadczeń pozostałych	44,77	106,5	68,53	153,1	122,1

Budżety gospodarstw domowych

W 2013 r. **przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego** w województwie kujawsko-pomorskim w przeliczeniu na 1 osobę kształtowały się na poziomie 992,12 zł. *Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego w województwie w 2013 r. w przeliczeniu na 1 osobę były niższe od przeciętnych wydatków w kraju o 69,58 zł (o 6,6%).*

Struktura wydatków w 2013 r.

W strukturze wydatków dominowały wydatki związane z zakupem towarów i usług konsumpcyjnych (95,8% udziału, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż przed rokiem), w tym najistotniejszą grupę stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, na które gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 25,9% ogółu wydatków (o 0,9 p.proc. mniej niż w 2012 r.). Znaczącą grupą wydatków były opłaty ponoszone przez gospodar-

stwa domowe z tytułu użytkowania mieszkania i za korzystanie z nośników energii – w analizowanym czasie stanowiły one przeciętnie 20,9% ogółu wydatków (o 0,8 p.proc. mniej niż przed rokiem). *Struktura wydatków budżetów gospodarstw domowych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego nie odbiegała znacząco od obserwowanej w kraju. Największą różnicę odnotowano w wydatkach na żywność i napoje bezalkoholowe (udział w kujawsko-pomorskim był o 1,0 p.proc. wyższy niż średnia krajowa) oraz w wydatkach przeznaczonych na restauracje i hotele (udział wydatków w województwie był niższy o 0,7 p.proc.).*

TABL. 3. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2013 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2012=100	w złotych	Polska=100	2012=100
Ogółem^a	1061,70	x	992,12	93,4	x
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	1017,52	101,2	950,87	93,4	105,3
w tym:					
żywność i napoje bezalkoholowe	264,36	100,2	257,66	97,5	102,1
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	27,30	95,9	26,46	96,9	105,0
odzież i obuwie	53,72	103,9	50,41	93,8	116,3
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	220,56	103,2	207,59	94,1	101,7
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	49,67	98,6	47,14	94,9	108,9
zdrowie	53,94	102,4	45,41	84,2	105,1
w tym artykuły farmaceutyczne	32,93	104,6	28,96	87,9	97,8
transport	102,38	99,5	97,38	95,1	113,8
łącznie ^c	54,69	x	49,55	90,6	x
rekreacja i kultura ^d	69,22	x	64,99	93,9	x
edukacja	12,53	101,0	8,39 ^e	67,0	90,9
restauracje i hotele	30,64	104,8	21,83 ^f	71,2	119,2
inne towary i usługi ^g	61,28	x	57,64	94,1	x
w tym na higienę osobistą	30,04	99,9	27,31	90,9	102,9

a, c, d Od 2013 r.: a łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie; c łącznie z wydatkami na usługi internetowe; d bez wydatków na usługi internetowe.
b łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzaju wydatków. e, f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: e – 11,01%; f – 11,81%. g łącznie z wydatkami na ubezpieczenie na życie.

SPOŻYCIE I WYPOSAŻENIE

Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych dostarczają informacji o ilości żywności zakupionej lub pozyskanej w inny sposób, np. z własnego gospodarstwa rolnego lub działki pracowniczej, otrzymanej w darze itp. W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyło się **spożycie** m.in. warzyw (o 6,0 %, w tym ziemniaków – o 11,4 %). Znaczący wzrost konsumpcji (o 4,3 %) zanotowano w przypadku cukru.

W porównaniu z przeciętnym spożyciem w kraju w województwie kujawsko-pomorskim notuje się większe spożycie na osobę m.in.: ryb (o 14,7%), mleka (o 9,3%), pieczywa (o 6,8%) oraz mięsa (o 5,7%). Mniejsze jest natomiast spożycie np.: masła (o 8,0%), serów (o 7,2%) i napojów bezalkoholowych (o 6,2%).

TABL. 4. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2013 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2012=100	w złotych	Polska=100	2012=100
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	6,45	97,7	6,60	102,3	102,6
w tym pieczywo ^a w kg	4,13	x	4,41	106,8	x
Mięso ^b w kg	5,26	x	5,56	105,7	x
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^c w kg	2,05	x	2,09	102,0	x
Ryby ^{d,e} w kg	0,34	x	0,39	114,7	x
Mleko ^f w l	3,35	98,2	3,66	109,3	104,0
Sery ^g w kg	0,83	x	0,77	92,8	x
Jaja w szt.	12,17	97,4	12,39	101,8	102,4
Oleje i pozostałe tłuszcze ^h w kg	1,23	x	1,28	104,1	x
w tym masło w kg	0,25	100,0	0,23	92,0	104,5
Owoce w kg	3,43	99,4	3,31	96,5	103,1
Warzywa w kg	8,97	93,4	8,77	97,8	94,0
w tym ziemniaki w kg	4,03	91,6	4,20	104,2	89,6
Cukier w kg	1,17	97,5	1,20	102,6	104,3
Napoje bezalkoholowe w l	8,28	99,6	7,77	93,8	99,9

a-c, e, g, h Od 2013 r.: a bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego; b łącznie z boczkiem surowym; c bez przetworów podrobowych; e bez konserw rybnych; g bez słodkich serków; h bez boczku surowego. d Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych. f Bez zagęszczonego i w proszku.

Na podstawie przeprowadzonego badania można stwierdzić, że w 2013 r. powszechnie występującymi w gospodarstwach **dobrami trwałego użytkowania** były dobra uważane za niezbędne do ich funkcjonowania, takie jak chłodziarki czy automaty pralnicze, a także dobra wspomagające, tj. odbiorniki telewizyjne i telefony komórkowe.

TABL. 5. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w 2013 r.

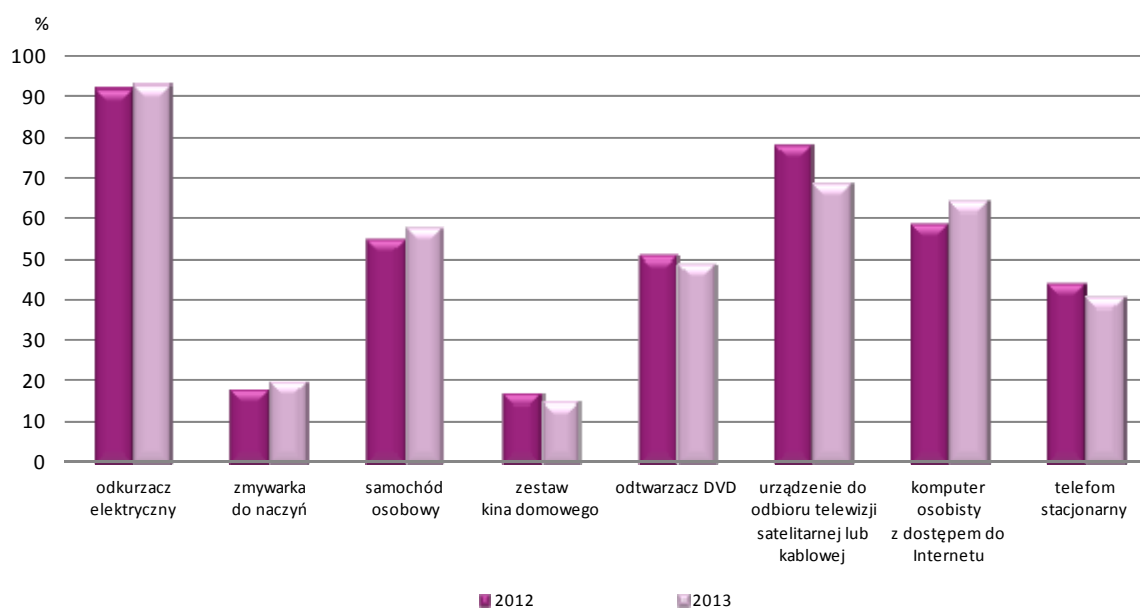
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Kujawsko-Pomorskie
	w% ogółu gospodarstw domowych	
Chłodziarka	98,1	97,9
Zamrażarka	25,1	23,9
Automat pralniczy	93,2	92,2
Zmywarka do naczyń	22,3	20,1
Kuchenka mikrofalowa	56,2	57,1
Samochód osobowy	61,2	58,0
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	32,8	32,0
Odbiornik telewizyjny	97,1	98,2
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	66,3	68,9
Telefon komórkowy	93,5	94,3
Zestaw kina domowego	14,2	15,1
Odtwarzacz DVD	45,2	49,2
Aparat fotograficzny cyfrowy	50,8	51,1
Komputer osobisty	71,5	69,0
w tym z dostępem do Internetu	68,8	64,5
w tym z dostępem szerokopasmowym	55,4	64,5
Drukarka	35,8	34,9

W porównaniu z wynikami z 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiły w 2013 r. niewielkie zmiany w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, i tak największy przyrost udziału odnotowano w odniesieniu do gospodarstw posiadających: zamrażarkę (wzrost o 6,8 p.proc.), komputer osobisty (o 4,1 p.proc.), w tym komputer osobisty z dostępem do Internetu (o 5,3 p.proc.) oraz samochód osobowy (o 2,9 p.proc.); natomiast największy spadek udziału odnotowano w przypadku gospodarstw wyposażonych urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (o 9,3 p.proc.), zestaw kina domowego (o 2,3 p.proc.) oraz odtwarzacz DVD (o 2,0 p.proc.).

W stosunku do średniej krajowej w województwie kujawsko-pomorskim był większy odsetek gospodarstw domowych wyposażonych m.in. w odtwarzacz DVD (o 4,0 p.proc.), urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (o 2,6 p.proc.) oraz odbiornik telewizyjny (o 1,1 p.proc.); mniejszy odsetek gospodarstw domowych niż średnio w Polsce posiadał m.in. komputer z dostępem do Internetu (o 4,3 p.proc.), samochód osobowy (o 3,2 p.proc.), komputer osobisty (o 2,5 p.proc.) oraz zmywarkę do naczyń (o 2,2 p.proc.).

Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania

Autorzy opracowania: Piotr Kacprowicz – Wydział Badań Ankietowych; tel. 52 366 93 67
pod kierunkiem Łukasza Majchrzaka

Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa: Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Rafał Lis
– Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Informatorium: e-mail InformatoriumUSBDG@stat.gov.pl, tel. 52 3669400